

UITSPRAAK KLACHTENCOMMISSIE WVGZ
03 oktober 2023 (mondelinge uitspraak 26 september 2023)

Klaagster: Mevr. XXXXXX, geboren op XXXXXX, verblijf houdend in Vincent van Gogh, locatie XXXXXX, te Venlo.

Klaagster wordt ondersteund door dhr.
XXXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon (pvp)

Aangeklaagde: Dhr. XXXXXX, psychiater

Zitting: 26 september 2023 te Venlo

Klachtennummer: 23.077

1. De klacht

De klachtmelding betreft de aanzegging voor verplichte zorg in de vorm van medicatie.

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvgz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 20 september 2023 heeft de commissie de klacht van klaagster ontvangen. Klaagster heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Op 20 september 2023 zijn aangeklaagde en de overige betrokkenen zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klacht van klaagster in kennis gesteld.
- Klaagster heeft een schorsingsverzoek ingediend. Deze is toegekend door de behandelaar.
- Op 22 september 2023 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 26 september 2023. De commissie heeft aangeklaagde verzocht een schriftelijke reactie op de klacht in te dienen. De commissie heeft op 22 september 2023 een schriftelijke reactie ontvangen.
- De hoorzitting heeft op 26 september 2023 plaatsgevonden. Dezelfde dag is de beslissing, zie punt 7, aan klaagster, aangeklaagde en de pvp medegedeeld (mondeling en telefonisch).

Alle betrokkenen zijn van de ingebrachte stukken in kennis gesteld.

3. De feiten – voor zover van belang

Klaagster is geboren op XXXXXX. Uit de stukken is gebleken dat er bij klaagster sprake is van een psychotisch beeld. Op momenten dat klaagster veel alcohol gebruikt is het psychotische beeld heftiger. Klaagster belt in tijden van alcoholmisbruik en bij het niet innemen van haar medicatie frequent en onnodig 112.

Op 17 februari 2023 heeft de rechter besloten tot het opleggen van een zorgmachtiging. Deze duurt voort tot en met 4 februari 2024 waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding het toepassen van verplichte zorg in de vorm van medicatie is toegewezen.

Op 20 september 2023 wordt de beslissingsbrief aan klaagster overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging. Op diezelfde data heeft de zorgverantwoordelijke klaagster onderzocht en is de voorgenomen beslissing met haar besproken.

4. Toelichting van klaagster

Klaagster heeft ter zitting een toelichting op haar klachten gegeven; deze worden hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klaagster gaat, antwoordt zij dat het slecht gaat. Ze is gevallen en geeft aan dat alles haar wordt afgenomen zonder dat zij begrijpt waarom. Klaagster heeft dit nog nooit meegemaakt terwijl ze hier al zo vaak is geweest. Klaagster heeft diverse antipsychotica gehad en dit heeft allemaal niet geholpen. Klaagster geeft aan dat zij een geest in huis heeft maar dat niemand dit lijkt te begrijpen. De geest is echt, klaagster geeft aan dat het geen psychose is. De geest is iemand die in de instelling ooit is overleden. Hij praat niet maar valt haar wel lastig. Daarnaast gebruikt klaagster al 40 jaar alcohol, vooral wanneer zij stress ervaart. Zij kan inmiddels niet meer zonder en het lukt haar niet om van de drank af te komen. Klaagster weet dat alcohol en medicatie een gevaarlijk combinatie is. Ze heeft eerder contact opgenomen met verslavingsinstellingen maar die hebben haar niet kunnen helpen. Verder geeft klaagster aan dat zij bijwerkingen van de medicatie ervaart waardoor zij slecht kan lopen. Hierdoor is haar auto erg belangrijk geworden. De psychiater heeft aangegeven dat zij met een psychose en medicatie beter niet kan gaan rijden. Klaagster geeft aan hier erg veel moeite mee te hebben.

Gevraagd naar de medicatie antwoordt klaagster dat zij al 5 verschillende soorten medicatie heeft gehad. Niets helpt want de geest is er nog steeds. Wel heeft zij verschillende keren bedrijven betaald om de geest te laten verdrijven. Dit is echter nog steeds niet gelukt. Klaagster zit nu in een vicieuze cirkel waarbij zij uit angst en stress gaat drinken en niet van de problemen afkomt. Qua medicatie geeft klaagster aan dat ze al van alles heeft geprobeerd en dat zij nu geen medicatie meer wil gebruiken. Als zij nu weer antipsychotica toegediend krijgt zal zij stoppen met alle medicatie want dan heeft het leven geen zin meer.

Gevraagd of klaagster alles heeft kunnen zeggen wat zij heeft willen zeggen en of er goed naar haar is geluisterd, antwoordt zij dat zij alles heeft kunnen zeggen en zegt klaagster dat zij geen medicatie wil.

Gevraagd of de pvp nog iets wil toevoegen antwoordt hij dat klaagster aangeeft dat zij geen psychische problemen heeft op dit moment en dat er geen sprake is van ernstig nadeel.

5. Weerwoord van aangeklaagde op de klacht

Ter zitting heeft aangeklaagde verweer gevoerd; dit wordt hier onder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd naar de medicatie antwoordt aangeklaagde dat klaagster inderdaad in een vicieuze cirkel zit. Het belangrijkste lijkt de angst voor de geest te zijn die klaagster blijft zien. Aangeklaagde geeft aan dat hij dit ziet als een psychose. Aangeklaagde ziet daardoor geen andere optie dan toch weer te starten met medicatie. Het klopt dat klaagster vaker medicatie heeft gehad maar deze is nooit voldoende ingewerkt waardoor de bloedspiegel op peil is geweest. Wat betreft de bijwerkingen geeft aangeklaagde aan dat klaagster juist nu klaagt over bijwerkingen terwijl het al een tijdje geleden is dat zij medicatie heeft ontvangen. De bijwerkingen lijken alleen maar erger te worden op dit moment dus wellicht dat dit een andere oorzaak heeft dan het gebruik van medicatie.

Gevraagd naar de opties binnen de medicatie antwoordt aangeklaagde dat hij met klaagster zal kijken welke medicatie het beste geschikt is voor klaagster. Hij wil hier graag samen met haar naar kijken. Wel geeft aangeklaagde aan dat medicatie nodig is en er geen minder bezwarende mogelijkheid aanwezig is.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de ingebrachte stukken en wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

De commissie heeft bij de klachten de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechter op 17 februari 2023 toegewezen zorgmachtiging en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvggz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,

- a. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- b. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvggz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrief van 20 september 2023 blijkt dat het gedrag van klaagster leidt, als gevolg van een psychische stoornis, tot ernstig nadeel. Vanuit ongespecificeerde persoonlijkheidsproblematiek en een gebrek aan ziektebesef- en inzicht rondom haar psychotische kwetsbaarheid vertoont klaagster herhaaldelijk oncorrigeerbaar gedrag waaronder dusdanig frequent bellen met hulpdiensten dat deze overbelast dreigen te raken en hun taken niet verantwoord uit kunnen blijven voeren. Daarnaast is klaagster frequent onder invloed van alcohol waarbij er dan even zo vaak suïcidaliteit optreedt.

De zorgverantwoordelijke heeft zich op 20 september 2023 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klaagster en haar onderzocht. Hij heeft dezelfde dagen overleg met klaagster gehad over de voorgenomen beslissing. De beslissing is op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klaagster afschrift van de beslissing gegeven en haar op 20 september 2023 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

Ten aanzien van de klacht (verplichte zorg middels toedienen medicatie)

De commissie acht door aangeklaagde voldoende aannemelijk gemaakt dat zonder het gebruik van effectieve medicatie gedurende langere tijd een zodanig psychisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klaagster ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvvgz. De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klaagster, voortvloeiend uit haar psychisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit leidt tot ernstig nadeel.

Klaagster is eerder opgenomen geweest met psychische klachten waarbij zij aangeeft een geest te zien die haar lastig valt en waar ze angstig voor is. Ook geeft klaagster zelf aan dat zij een alcoholprobleem heeft waar zij op eigen kracht niet van af komt. Klaagster heeft geen ziekte-inzicht of -besef en blijft zij herhalen dat de geest echt is.

De commissie acht in deze situatie verder aannemelijk dat een langer uitstel van toediening van effectieve medicatie een aanmerkelijk risico op verdere vertraging in ontslag uit de accommodatie met zich zal meebrengen. Het is bekend dat het beeld minder snel dan wel slechter tot verbetering komt als behandeling langer wordt uitgesteld; dit zal de prognose negatief beïnvloeden. De commissie is daarom van oordeel dat er ook in deze zin sprake is van ernstig nadeel.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin?), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang?) en subsidiariteit (zijn er alternatieven?). De commissie acht het verder van belang dat toediening van effectieve medicatie ten doel heeft het bevorderen van duurzame deelname van klaagster aan het maatschappelijke leven vanuit een positie van zo veel mogelijk zelfstandig functioneren in een geschikte woonvorm of anderszins, zonder daarbij ernstig nadeel voor zichzelf en/of derden te veroorzaken.

De commissie overweegt dat van de voorgestelde verplichte zorg mag worden verwacht dat deze bij klaagster positief effect zal hebben. Antipsychotica zijn bewezen effectief bij de behandeling van een psychische stoornis en bij een psychose zoals bij klaagster is geconstateerd. Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.

De commissie overweegt verder dat over bedoelde medicatie – welk(e) middel(en) en dosering(en) - in overeenstemming met artikel 8:9 Wvvgz zoveel mogelijk dient te worden overlegd met de patiënt en overeenstemming met de patiënt dient te worden bereikt.

De commissie overweegt dat uit de stukken en de verklaringen ter zitting blijkt dat er langdurig en vele pogingen zijn ondernomen om tot samenwerking met klaagster te komen. Bedoeld is een zodanige samenwerking dat klaagster op basis van vrijwilligheid voldoende effectieve medicatie ter wegneming dan wel vermindering van verschijnselen die het gevolg zijn van haar psychische ziekte, inneemt of krijgt toegediend.

De commissie stelt vast dat klaagster een en andermaal ter zitting heeft verklaard geen medicijnen/antipsychotica te willen innemen of uitlatingen van gelijke strekking. Klaagster blijft bij herhaling zeggen dat zij geen medicatie wil want de geest is echt en blijft aanwezig ondanks medicatie. De commissie stelt daarom vast dat klaagster op dit moment niet, dan wel onvoldoende tot een redelijke beoordeling van haar belangen in staat is, en niet te bewegen tot vrijwillige inname van effectieve medicatie.

De commissie is van oordeel dat behandelaren zich voldoende hebben ingespannen om de toediening van verplichte zorg te voorkomen. Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan. De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde om tot verplichte zorg in de vorm van het in depot toedienen van gedwongen medicatie over te gaan voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvvgz is voldaan. De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de verplichte zorg middels gedwongen medicatie op grond van artikel 8:9 Wvvgz ongegrond.

7. Beslissing

De commissie verklaart de klacht ongegrond

Deze beslissing is genomen door:

Mw. XXXXXX, voorzitter,
Mw. XXXXXX, psychiater
Mw. XXXXXX, algemeen lid.

In aanwezigheid van mw. XXXXXX, ambtelijk secretaris Vincent van Gogh (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening:

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klagster en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.

Deze uitspraak zal in kopie worden gestuurd naar:

- *Mw. XXXXXX, klagster,*
- *Dhr. XXXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon*
- *Mevr. XXXXXX, advocaat,*
- *Dhr. XXXXXX, psychiater, aangeklaagde,*
- *Dhr. XXXXXX, Geneesheer-directeur,*
- *Directie Vincent van Gogh,*
- *Mw. XXXXXX, vice-voorzitter klachtencommissie,*
- *Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.*